КАЛІНІЧЕНКО Анатолій Георгієвич,
заступник начальника управління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворінь України в АР Крим, здобувач Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м. Одеса.

Анотація: *у статті досліджено зарубіжний досвід організації дитячого оздоровлення та відпочинку. Проаналізовано механізми його організації в країнах далекого та близького зарубіжжя. Визначено можливості впровадження зарубіжного досвіду оздоровлення та відпочинку дітей у вітчизняну практику.*

Ключові слова: *оздоровлення та відпочинок дітей, органи виконавчої влади, координація та взаємодія, соціальний туризм, система дитячого оздоровлення, виховання та освіти.*

УДК 3??.???

Анатолій КАЛІНІЧЕНКО

МЕХАНІЗМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИТЯЧОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Постановка проблеми. Сьогодні питання зростання здорового підростаючого покоління стоїть особливо гостро, адже погана екологія, недостатній рівень медицини і економічної забезпеченості впливають на вирішення цього завдання не найкращим чином. Держава зацікавлена у розвитку і вдосконаленні цієї галузі, не лише зі сторони виховання здорової нації, а й з економічної точки зору. Адже здорові працівники вимагають менше відшкодувань на лікування, профілактику, а, отже, мають більшу продуктивність праці, що дуже необхідно в умовах конкурентоспроможності ринку.

Слід зазначити, що ще наприкінці минулого століття провідні держави світу визначили для себе пріоритетні завдання щодо проблематики відновлення сил людського організму. Чільне місце було відведено саме дитячому здоров'ю. Адже саме підростаюче покоління вже через кілька років переконливо засвідчує якою є діяльність сучасного суспільства у сфері відновлення сил людини. Відтак, ідеї виживання, зміцнення здоров'я, освіти дітей розглядаються в єдності і становлять основу концепції літнього відпочинку дітей. Тобто, питання оздоровлення та відпочинку дітей мають важливе соціальне та економічне значення, оскільки є показником рівня життя населення та розвитку держави в цілому.

Рішення завдань організації життя дітей в оздоровчому таборі регламентують «Конвенція про права дитини» (1989р.), «Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей» (1990 р.). Саме вони є міцним підґрунтям розвитку рекреаційної сфери на Заході, де вона набуває шалених обертів, набираючи різноманітних форм, як одна із головних сфер суспільного життя. Це є яскравим показником того, наскільки важливим є виховання здорового покоління для країн Європи. Різноманітні рекреаційні програми, тренінги, заходи намагаються максимально підвищити рівень фізичного, психічного і духовного розвитку дитини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання організації дитячого відпочинку та оздоровлення є предметом розгляду багатьох науковців. Зокрема, О.В.Биковська, В.М.Горбинко, С.І.Вагнер, Ж.В.Петрочко акцентують увагу на концепціях і технологіях, вивченні досвіду організації відпочинку та оздоровлення. Вони вперше у вітчизняній теорії дослідили підходи, технології та наявний в Україні досвід за концептуально-технологічним та диференційованим напрямами. Зазначену проблему досліджували К.Абульханова-Славська, А.Асмолова, Б.Лихачов, Б.Ломов (вільний час дітей та його організація), А.А. Бесєдіна, Н.М. Колотій, А.Царенко (охорона здоров'я), Васильєв В.З.(фізкультура та спорт), С.Коновець, Л.Виготський, Н.П.Волкова, І.Дмитрієва (естетичний та духовний розвиток), М.Ф,Дік (нормативно-правове забезпечення табору з денним перебуванням).

Питанням розвитку соціального туризму присвячені роботи М.В.Биржакова, О.В.кулагіної, М.А.Морозова, В.К.Федорченка. В той же час, питання розвитку та оптимізації діяльності дитячого соціального туризму практично не висвітлюються. Щодо моногра-

фічного дослідження М.О.Наказного, то воно присвячене розробці концептуальних підходів до проектування діяльності дитячого оздоровчого закладу та визначенні умов його впровадження [7].

Таким чином, проведений аналіз здобутків вітчизняних та зарубіжних науковців показав, що діяльність дитячих закладів оздоровлення та відпочинку здебільшого розглядається з точки зору організації оздоровчого процесу як представниками медичної галузі, так і педагогами, економістами. Однак в державно-управлінських, саме з точки зору дослідження механізмів державного регулювання, забезпечення дитячого оздоровлення та відпочинку – вкрай недостатньо. Тим більше, з точки зору вивчення зарубіжного досвіду, проведення порівняльного аналізу та можливості адаптації у вітчизняну практику.

Тому ***завданням даної статті*** є дослідження та аналіз механізмів організації дитячого оздоровлення та відпочинку за кордоном, визначення можливості їх впровадження у вітчизняну практику.

Виклад основного матеріалу. Аналіз численних джерел про організацію та функціонування системи дитячого оздоровлення в зарубіжних країнах умовно можна поділити на дві групи. Критерієм такого поділу є принциповий підхід, який полягає в особливості ставлення: не як до сфери діяльності, а як до галузі економіки. Це означає, що державна політика акцентована тільки на дитячий комерційний туризм. Такий підхід співвідноситься з так званим соціальним туризмом.

Слід зазначити, що у Манільській декларації щодо мирного вирішення міжнародних спорів, прийнятій резолюцією 37/10 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 1982 року, вказується, що «соціальний туризм – це мета, до якої суспільство повинне прагнути в інтересах менш забезпечених громадян» [6]. В цілому, під «соціальним туризмом» слід розуміти будь-який вид туризму (пізнавальний, курортний, екологічний, сільський і т.д.), витрати на який повністю або частково оплачуються туристу з фінансових джерел, призначених на соціальні потреби.

Найбільшою перевагою соціального туризму є його масовість у поєднанні із загальнодоступністю, це надає змогу перекривати його дешевизну сумарним припливом і швидкою оборотністю «живих» грошей, що збільшує зайнятість населення, залучає інвестиції в туризм безпосередньо на місцях, а заодно і збільшує податкові надходження.

Цікаво відзначити, що у високорозвинених країнах, таких, як США і Німеччина, соціальний туризм як вид туризму, що дотується з бюджету країни відсутній. Адже відомим є одне з положень Гаазької декларації 1989 р., в якому проголошується, що держави не можуть витрачати на туризм більше того, що вони сподіваються від нього отримати.

Масовість загальнодоступного соціального туризму перекриває його дешевизну сумарним припливом і швидкою оборотністю живих грошей, що збільшує зайнятість населення, залучає інвестиції в туризм безпосередньо на місцях, а заодно і податкові надходження.

Відносини учасників соціального туризму з державою вибудовуються як партнерські. Такий механізм взаємодії надає змогу виробляти власні конкурентоспроможні стандарти обслуговування і, відповідно, визначати і регламентувати діяльність господарюючих суб’єктів соціального туризму.

Інфраструктура соціального туризму представлена в Західній Європі, в основному, приватними літніми таборами, хоча в деяких країнах існує і розвинена мережа муніципальних таборів [7, с.49 – 64]. Так, функціонування літнього табору відбувається на основі контрольованої програми для дітей або підлітків, що розрахована на літні місяці. В залежності від програм прийнято розрізняти профільні, тематичні, християнські табори тощо. Найпоширенішими серед них є міжнародні лінгвістичні табори. Головною метою перебування в них вважається занурення в новий культурний простір і мовне середовище у поєднанні з активним відпочинком. У шкільній

програмі за кордоном вивченню іноземних мов приділяється значно більше уваги, ніж в Україні. Ступінь економічної та культурної інтеграції на Заході дуже висока, тому вільне володіння 2-3 мовами аж ніяк не розкіш, а життєва необхідність.

Слід зазначити, що табори розраховані на різний рівень доходів туриста: є і престижні, дорогі з власними стайнями і басейном, але є і цілком демократичні, вартість перебування в яких не дуже відрізняється від українських таборів. Програма перебування продумана до дрібниць, у кожного з них є своя власна програма і профільна спрямованість.

Так, наприклад, у Німеччині в цілях розвитку культурно-пізнавального туризму всі місця дозвілля облаштовано з урахуванням потреб маломобільних громадян, що надає змогу досягати рівноправності (у відносинах між поколіннями, між статями, рівноправність в освітньому середовищі). А також уникати, або ж применшувати існуючі проблеми сексуальних меншин.

Що стосується організації доступного культурно-пізнавальному туризму, то кожна з країн, з врахуванням специфіки, надає перевагу різним його видам. Так, зокрема, послуги з організації:

– водного туризму для інвалідів на прогулянкових судах, куди можуть піднятися люди на інвалідних кріслах пропонує ціла «грона» малих фірм Фінляндії (регіон Порвоо);

– сільського туризму набули найбільшого поширення у Франції;

– спортивно-розважального туризму – це Австрія, адже саме гірський курорт Тіроль увійшов в число найбільш пристосованих для інвалідних колясок районів Європи;

– «дачного паспорту» – нової форми літнього відпочинку, апробація якої відбувається у Швейцарії, суть якої полягає в участі вихованців у різних заходах: відвідуванні музеїв, подорожуванні, курсовій підготовці з різних дисциплін, вивченні іноземних мов тощо;

– екскурсійно-ігрової діяльності і відпочинку на морі – пошук скарбів, конкурсні програми (Болгарія);

– релігійної діяльності; надання гуманітарної допомоги нужденним, встановлення дружніх відносин (народ – церква) – Греція [3];

– санаторно-курортного оздоровлення термальними та лікувальними джерелами (Угорщина);

– нових видів діяльності: змінювати місце перебування дітей під час відпочинку в таборі, розширювати виховні межі контролю за дітьми, змінювати підходи до організації харчування, не дотримуватись визначеного в путівці терміну відпочинку в таборі, змінювати дитячий колектив (Великобританія);

– оздоровлення та відпочинку, які охоплюють інтелектуальну, емоційно-вольову і фізичну сфери життя дітей у різних типах літніх таборів: денному, для дітей з розумовими вадами, для дітей з фізичними вадами, релігійному, скаутському тощо(США) [7, с.56].

Зокрема, у релігійному таборі США діти пізнають релігійні цінності, беручи участь у відповідних заходах (молитви, заняття тощо), адже такі табори засновані на біблейських принципах [5, с.6]. Слід зазначити, що діяльність всіх літніх дитячих таборів має свої особливості: вони мають термін відпочинку від 1 до 8 тижнів та гендерні розмежування (в них можуть відпочивати або тільки дівчатка, або тільки хлопці). Маючи приватну форму власності, такі заклади створюються не тільки для того, аби зробити відпочинок дітей приємним та безпечним, але й надати можливість отримати новий життєвий досвід у природних умовах.

В цілому слід зазначити, що широко поширеними є пригодницькі програми із різноманітними спортивними заходами, пригодницькі табори з елементами квесту, де необхідним є поєднання розумових і фізичних навичок для досягнення певної мети, тури першовідкривачів тощо. Всі вони спрямовані на взаємодію основних структур-

них елементів рекреації: у цікавій ігровій формі разом з колективом діти намагаються досягти фінішу у певному завданні не просто за рахунок своїх фізичних даних, а й підключаючи свої розумові навички (розв'язуючи певні головоломки або загадки, аналізуючи інформацію).

Крім того, набуває поширення і така форма дитячого відпочинку і оздоровлення, як спортивно-оздоровчий туризм – одна з найбільш ефективних оздоровчих технологій, які сприяють формуванню здорового способу життя людини і суспільства в цілому. Адже є важливим способом передачі новому поколінню накопиченого людством життєвого досвіду і матеріально-культурної спадщини, формування ціннісних орієнтацій, морального оздоровлення та культурного розвитку нації. Тобто, по-суті, є одним із шляхів соціалізації особистості.

В Італії, Іспанії, Франції фахівців дозвіллєвої сфери називають соціокультурними аніматорами, в Німеччині - соціальними працівниками, педагогами вільного часу, у Великобританії - соціальними працівниками. Термін «фахівець дозвіллєвої сфери» охоплює різні концепції і характеризується в світовому просторі неоднозначністю, але загальним є те, що на чолі кута професійної підготовки фахівців соціально-культурної сфери лежать дві фундаментальні концепції: ідея професіоналізму і ідея прав людини.

Таким чином, зміст оздоровлення та відпочинку дітей і підлітків за кордоном спрямований на розвиток творчих здібностей вихованців, розширення їх кругозору, зміцнення культурних зв'язків, розробку та впровадження різного рівня освітніх програм, які супроводжуються навчальним планом, характеристикою форм, методів, прийомів, процедурою діагностики та мотивацією вибору.

На прикладі Франції розглянемо коротко державне регулювання її туристичної галузі, яка є традиційним сектором економіки ще з початку XX сторіччя. Зокрема, існує розвинена організаційна структура державного управління галуззю на рівні комуни, департаменту, регіону та на загальнонаціональному рівні, багата історія її формування. Муніципальні туристичні офіси виступають як дієвий чинник розвитку місцевого туризму: мають нормативно-правову базу, що регулює їх діяльність; певні функції офісів, особливості їх фінансування; для досягнення максимально ефективного розвитку туризму в регіоні у різних комунах існують об'єднання туристичних офісів.

Принципами сучасної туристичної політики Франції є децентралізація, делегування повноважень органам місцевого самоврядування, підтримка місцевих ініціатив, розвиток усіх форм соціального туризму, принцип всебічної співпраці між владою, територіальними громадами та підприємцями в галузі туризму.

Ключовими інструментами державної підтримки соціального туризму Франції є розробка національної програми «Туризм для інвалідів», а також відповідних нормативних актів, спрямованих на підтримку та регулювання сфери туристичних послуг для людей з обмеженими фізичними можливостями; затвердження національного стандарту якості туристичного продукту для сімейного відпочинку як найбільш поширеного в країні; контроль цін на окремі туристичні продукти; введення системи відпускних чеків, введення та підтримка системи «культурних карток»; створення спеціальної туристичної інфраструктури для молоді тощо.

Що стосується країн Співдружності незалежних Держав (умовної другої групи), то стратегія розвитку даної сфери соціальної політики реалізується у вигляді щорічних кампаній і має свої особливості. Насамперед всього, їх успішність напряму залежить від реалізації програм з оздоровлення та відпочинку дітей і обсягів їх бюджетного фінансування. Крім того, в першу чергу, вони стосуються соціально незахищених категорій дітей. Звичайно, при цьому кожна країна вибирає свій шлях у будуванні системи оздоровлення та відпочинку. Тому виділимо основні моменти її функціонування на прикладі таких країн, як Узбекистан, Республіка Білорусь, Казахстан та Російська Федерація.

Згідно рейтингу міжнародної організації «Save the children» Узбекистан входить в десятку країн світу, де краще всього турбуються про здоров'я дітей. На часі 92 відсотки дітей в країні за параметрами свого розвитку відповідають стандартам Всесвітньої організації охорони здоров'я [13]. Такі цифри є закономірним та логічним наслідком соціально орієнтованої державної політики, пріоритетом якої з перших днів незалежності держави стало виховання гармонійно розвинутого, фізично здорового та духовно зрілого підростаючого покоління. Кожний із попередніх років, що мали назви – Матері та дитини, Молоді, Гармонійно розвинутого покоління, Рік здорової дитини та інш. – були спрямовані на виконання завдань, сукупність яких і надала змогу отримати такі результати. Розглянемо їх у цифрах. У 2013 році в Узбекистані діяло понад 940 дитячих оздоровчих таборів, які прийняли на відпочинок 270 000 дітей, а в 2014 їх вже було 1085. Вдвічі збільшено кількість спеціалізованих профільних таборів (інтелектуального розвитку, соціальної адаптації, військово-спортивно-оздоровчих, еколого-біологічних, художньої та технічної творчості. Зокрема, лише минулого року було побудовано три нових табори [10].

В Республіці Білорусь також сформовано розвинену інфраструктуру, до якої входять як окремий орган виконавчої влади, що здійснює координаційну функцію – Республіканський центр з оздоровлення та санаторно-курортного лікування населення, так і Державний фонд соціального страхування, якому належить провідна роль у забезпеченні фінансування. Це надає змогу утримувати тенденцію на здешевлення вартості путівок в оздоровчі табори, на які спрямовуються кошти місцевих бюджетів, підприємств, профспілкових організацій. Батьківська плата становить в межах 10% від вартості путівки.

У 2012 році білорусам вдалося зупинити негативну тенденцію закриття таборів (починаючи з 1990 року щороку їх кількість зменшувалась на 20 – 25). Оздоровлення дітей від 14 років та вихованців професійно-технічних училищ організовано в будівельних загонах на базі 200 таборів, які знаходяться у військових частинах. Підтримка фінансування діяльності цих таборів здійснювалася від силових відомств Республіки. Діти не тільки відпочивали, а отримували заробіток за виконану працю. Виховна робота у таборах будувалася на вихованні підвищення мотивації до вивчення іноземних мов та вдосконалення навичок, що вже є в наявності.

Казахстан є однією з пострадянських країн, що має чималий досвід організації літнього відпочинку дітей, в основу якого закладено два пріоритети – виховання та оздоровлення. А розпочиналося все з накопичення низки невирішених проблем. Щонайперше, це відсутність нормативно-правових засад, адекватних новим соціально-економічним та політичним умовам розвитку, що стало гальмом на шляху стабілізації та розвитку дитячого оздоровлення. І, як результат, правова незахищеність оздоровчих таборів в умовах ринкового розвитку, невизначеність їх статусу, стихійність ресурсного забезпечення тощо. По-друге, система літнього оздоровлення та відпочинку по-суті є державно-громадським організмом, якому притаманні жорсткість планування, адміністративно-командна педагогічна ідеологія, суворість контрольних функцій, виконання яких покладено на державу. Відтак, це потребувало створення відповідних організаційно-управлінських умов. А в поєднанні зі втратою суспільством старої виховної системи на державному рівні і неготовністю педагогів компенсувати відмираючи форми, методи виховної роботи новими, адекватними вимогам часу, скороченням бюджетного фінансування та комерціалізацією соціально значимих послуг, застарілою матеріально-технічною базою таборів призвело до появи протиріч та занепаду галузі, скорочення мережі оздоровчих таборів.

Першим значимим кроком на шляху подолання вказаних негараздів стала прийняття Розпорядження прем'єр-міністра Республіки Казахстан «Про організацію відпочинку, оздоровлення та зайнятості дітей і підлітків у період літніх канікул на 2006 – 2010 роки» [12], прийняття постанови та розробка комплексного плану заходів по їх реалізації. А також розробка проекту Концепції розвитку дитячих оздо-

ровчих центрів (таборів) у Республіці Казахстан на 2011 – 2015 роки, Стратегічного плану розвитку Республіки Казахстан до 2020 року, Державної програми розвитку охорони здоров'я на 2011 – 2015 роки, Державної програми розвитку освіти на 2011 – 2020 роки, Закону Республіки Казахстан «Про освіту» та інших [1, 2, 4, 12, 14, 15]. Тобто, вказаними нормативно-правовими документами чітко визначаються принципи державної підтримки дитячого оздоровлення та відпочинку:

– рівних можливостей, що передбачає надання соціальних гарантій всім категоріям дітей;

– пільговості – забезпечення всіх видів державної допомоги у фінансовому вираженні;

– безперервного аналізу та контролю всіх гілок влади щодо недопущення расизму, насилля та екстремізму, релігійних суперечок при плануванні програм, забезпечення комфортабельного відпочинку дітей і підлітків;

– залучення дитячих центрів до участі, на правах партнерів, в реалізації республіканських, обласних, районних, міських програм щодо захисту прав дітей.

Що стосується Російської Федерації, то органи державної влади Російської Федерації, органи державної влади суб'єктів Російської Федерації, органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень здійснювали заходи щодо забезпечення рівності кожної дитини на відпочинок та оздоровлення, що було закріплено у Федеральному законі від 24 липня 1998 року № 124-ФЗ «Про основні гарантії прав дитини в Російської Федерації» [16]. Однак, створення сприятливих умов для здійснення діяльності організацій відпочинку та оздоровлення дітей гальмувалося через слабке матеріально-технічне оснащення закладів, недостатню кількість соціокультурних, спортивних та інших об'єктів відпочинку та оздоровлення дітей, відсутність обов'язкової державної експертизи, їх ліцензування та атестації, що позначалось на якості наданих послуг. Безперечно, це було наслідком відсутності окремого законодавчого акту, який би установлював базові норми визначення сутності державної політики, компетенції державних федеральних органів виконавчої влади тощо.

Відтак, це потребувало вжиття рішучих кроків щодо забезпечення на державному рівні організації оздоровлення та відпочинку дітей. Так, важливість проведення державної політики в області організації дитячого дозвілля вперше була підкреслена в прийнятій Концепції модернізації структури і змісту російської освіти до 2010 року [9] та прийнятій в її продовження «Національній стратегії дій в інтересах дітей на 2012 – 2017 роки» [8]. На відміну від раніше прийнятих документів, в них були сформульовані основні вимоги до всієї системи освіти з врахуванням сучасних викликів: формування ціннісно-смислової орієнтації дітей; створення такого середовище, яке б сприяло збереженню здоров'я, соціальній взаємодії, вихованню громадянської позиції, толерантності. Фактично вперше подано розгорнуту характеристику дозвільно-виховної діяльності не лише в освітніх закладах всіх типів, але й в інших сферах соціального виховання, підтверджено розвиток елементів системи захисту прав дитини на відпочинок, дозвілля та розваги, відповідно до віку, та з врахуванням розвитку.

Слід додати, що тенденцію розвитку регіональної системи виховання в освітніх закладах системи додаткового навчання було посилено шляхом прийняття Наказу Міністерства освіти РФ «Про затвердження Типового положення про освітній заклад додаткової освіти дітей» [11], адже це зобов'язувало в регіональних концепціях дозвільнєвого виховання і освіти враховувати рівні і види додаткової освіти, доступної в кожному конкретному регіоні. В сукупності це надало змогу сформувати систему відпочинку, оздоровлення та додаткової освіти, тобто створити умови для самовираження та самореалізації дітей і молоді в технічній, художній творчості, клубній та дозвільне вій організованої активності, занять спортом тощо.

Нормативно-правова база дитячого соціального туризму знаходить своє відображення в законотворчості на всіх рівнях адміністративного управління. Уряд Ро-

сійської Федерації щороку видає постанови «Про заходи щодо організації літнього відпочинку дітей та підлітків», де викладаються функції органів виконавчої влади суб'єктів Російської Федерації, міністерств в області державної підтримки дитячого соціального туризму: фонду соціального страхування, міністерства освіти, внутрішніх справ,охорони здоров'я та інших. Що знаходить подальше відображення в нормативно-правових актах регіонального та муніципального рівнів. Незалежно від регіону основним джерелом фінансування дитячого соціального туризму є Фонд соціального страхування, на долю якого припадає майже 50 відсотків витрат.

Координацію закріплено за Департаментом демографічної політики та соціального захисту населення Міністерства охорони здоров'я та соціального розвитку. Разом з тим, на Федеральну службу щодо нагляду у сфері захисту прав споживачів та благополуччя населення покладено обов'язки проведення заходів із дотримання вимог санітарно-епідеміологічного законодавства.

Особливостями організації оздоровлення та відпочинку дітей є надання великої уваги фізичній культурі та спорту, військово-патріотичному вихованню, створенню організованих форм роботи з дітьми на базі існуючих будинків творчості, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, підліткових клубів, сільських будинків культури, охопленню різними формами відпочинку та оздоровлення дітей з асоціальних сімей, зайнятості підлітків, в т.ч. маловитратним формам відпочинку (трьох-п'ятиденних походів, екскурсій).

Зупинимося на деяких проблемах, які перешкоджають розвитку дитячого туризму. Одна з істотних проблем - дитячий травматизм. Незважаючи на приголомшливу статистику, в Росії немає жодної державної програми щодо його зниження.

На сучасному етапі існує і проблема диференціації пропонованих послуг. Туристичні фірми пропонують цілий спектр пропозицій для клієнтів будь-якого достатку, а от стосовно дитячого відпочинку такої гнучкості немає.

Крім того, існує відсутність необхідних економічних знань у адміністрації дитячих оздоровчих таборів. Це не дозволяє здійснювати правильну політику ціноутворення, що значною мірою впливає на заповнення таборів і, в кінцевому рахунку, на фінансові результати їх діяльності

Дитячий відпочинок та оздоровлення визнаються пріоритетним напрямом соціальної політики не тільки в країнах СНД, але й далекого зарубіжжя. Тому з метою розвитку табірного руху утворюються Асоціації, Співдружності та інші об'єднання, завданнями яких є:

– сприяння таборам у питаннях правового захисту, методичного забезпечення шляхом індивідуального та групового консультування;

– участь у формуванні законодавчої бази у сфері організації дитячого відпочинку та оздоровлення;

– оновлення традицій організації дитячого відпочинку;

– пошук нових форм розвитку таборів у сучасних економічних умовах;

– підвищення якості інформованості населення, соціальної активності і зацікавленості батьків у підтримці оздоровчо-виховного процесу поза стінами будинку.

Наприклад, у США відсутня система державного контролю за сферою дитячого оздоровлення та відпочинку. Всі ці функції виконують асоціації таборів, які самі встановлюють стандарти діяльності дитячого табору

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямку. Зміст оздоровлення та відпочинку дітей і підлітків за кордоном направлений на розвиток творчих здібностей вихованців, розширення їх кругозору, укріплення культурних зв'язків, розробку та впровадження різного рівня освітніх програм, які супроводжуються навчальним планом, характеристикою форм, методів, прийомів, процедурою діагностики та мотивацією вибору. Адже методологічним підґрунтям системи оздоровлення та відпочинку дітей і підлітків за кордоном

є взаємозбагачення ідеями різних філософських концепцій і постійне накопичення досвіду з питань літнього оздоровлення, що, у цілому, формує уявлення про систему соціальних стосунків між людьми та дружніх відносин між народами.

В країнах Західної Європи «соціальний туризм» є сектором туристського ринку, де покупці отримують субсидії з коштів, що виділяються державою на соціальні потреби, або інших джерел покриття, з метою створення умов для подорожей і відпочинку школярам, працюючої та учнівської молоді з малозабезпечених сімей, інвалідам, тобто особам, яким державні та інші організації надають соціальну підтримку.

Таким чином, в країнах далекого зарубіжжя існує різновид літніх дитячих таборів (спеціалізовані, санаторні, релігійні та ін.) і залежно від типу дитячого оздоровчого закладу корегуються й вимоги до посадових обов'язків працівників усіх категорій. Що стосується країн близького зарубіжжя, то в них, як і в Україні, перевага надається проведенню літніх оздоровчих кампаній, більшою мірою в таборах з денним перебуванням дітей.

Що стосується країн близького зарубіжжя, то в останні роки все частіше сфера дитячого оздоровлення та відпочинку розглядається як самостійний сегмент ринкових відносин у сфері послуг, що значною мірою визначає специфіку діяльності інноваційних дозвільнєвих оздоровчо-освітніх закладів. В країнах, де вдалося сформувати систему відпочинку, оздоровлення та додаткової освіти, тобто створити умови для самовираження та самореалізації дітей і молоді в технічній, художній творчості, клубній та дозвільне вій організованої активності, занять спортом тощо, нормативно-правова база дитячого соціального туризму знаходить своє відображення в законотворчості на всіх рівнях адміністративного управління. Перспективні підходи до вирішення проблемних питань оздоровлення та відпочинку дітей і підлітків в умовах функціонування дитячого закладу забезпечуються виконанням численних цільових програм. В них пріоритетним напрямком визнається збільшення кількісного складу дітей і підлітків, охоплених організованими формами оздоровлення та відпочинку.

Крім того, набуває поширення і така форма дитячого відпочинку і оздоровлення, як спортивно-оздоровчий туризм – одна з найбільш ефективних оздоровчих технологій, які сприяють формуванню здорового способу життя людини і суспільства в цілому. Адже це є механізмом оздоровлення, досягнення самореалізації, самовираження та розвитку, а також засобом боротьби проти асоціальних явищ, його підтримка, використання в профілактичних та лікувальних заходах, в моральному, естетичному та інтелектуальному розвитку.

Ще одним напрямком оздоровлення дітей є зайняття фізичною культурою та спортом за кордоном відповідальність місцевих органів влади пов'язується з відповідальністю за активний відпочинок громадян. Компоненти активного відпочинку включають спорт і всі види фізичної активності, неформальний відпочинок, відпочинок на природі, дитячі ігри, культурні заходи, туризм,

Отже, закордонний досвід є яскравим прикладом того, як можна здійснити організацію рекреаційних послуг для дітей в Україні. Відтак, у зв'язку з цим постають питання запровадження національних стандартів, механізму розподілу наявних фінансових ресурсів, що й потребує подальших наукових досліджень з метою забезпечення реалізації права дітей на повноцінне і якісне оздоровлення.

Література:

1. Государственная программа развития здравоохранения Республики Казахстан "Саламатты Ǵазаǵстан" на 2011 - 2015 годы // Утверждена Указом Президента Республики Казахстан от 29 ноября 2010 года № 1113 : Режим доступу: http://ru.government.kz/docs/u100000111320101129.htm – Назва з екрану.

2. Государственная программа развития образования на 2011- 2020 годы// Утверждена Указом Президента Республики Казахстан от 07.12.2010 года No 1118 : Режим доступу: http://www.kgu.kz/doc/strateg_doc/5_GPRO_RK.pdf – Назва з екрану.

3. Греція. Православне чернецтво організувало в Греції літній табор для дітей з Косово та Метохії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http//archivorthodoxy.org/PagEd+index-topictoview-85-from-460.html – Назва з екрану.

4. Закон Республики Казахстан «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 18.02.2014 г.) : Режим доступу: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30118747 – Назва з екрану.

5. Лоуэнд Д. Книга для наставников /Дэйв и Элфрида Лоуэн ; [перев. с англ.]. – СПб. : Питер, 2002. – 214 с.

6. Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів ООН : Режим доступу : Декларація, Міжнародний документ від 15.11.1982 р. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_568 – Назва з екрану.

7. Наказний М.О. Проектування діяльності дитячого оздоровчого закладу: теорія і технологія / М.Наказний : Монографія. – Дніпропетровськ, 2010. – 476 с.

8. Национальная стратегия действий в интересах детей на 2012–2017 гг. // Утверждена Указом Президента Российской Федерации от 1 июня 2012 г. N 761 : Режим доступу: http://base.garant.ru/70183566/#block_1000#ixzz3DHtR1rnK – Назва з екрану.

9. О Концепции модернизации российского образования на период до 2010 года / Одобрено распоряжением Правительства Российской Федерации от 29 декабря 2001 г. N 1756-р: Режим доступу: sfedu.ru/docs/program_razv/koncept_modern.doc – Назва з екрану.

10. О ходе сезона отдыха и оздоровления детей 2014 года : Режим доступу: http://www.kasaba.uz/ru/2011-11-10-11-25-28/deyatelnost/49-ozdorovlenie/2141-o-khode-sezona-otdykha-i-ozdorovleniya-detej-2014-goda.html – Назва з екрану.

11. Об утверждении Типового положения об образовательном учреждении дополнительного образования детей / Утверждено Приказом Министерства образования науки РФ № 504 от 26.06.2012 г. : Режим доступу: http://www.rg.ru/2012/08/15/minobr-dok.html – Назва з екрану.

12. Распоряжение Премьер-Министра Республики Казахстан от 18 мая 2006 года № 132-р «Об организации отдыха, оздоровления и занятости детей и подростков в период летних каникул на 2006-2010 годы» : Режим доступа: http://www.all-docs.ru/index.php?page=6&idvi=&vi1=106&vi2=&viwp=72&txt= – Назва з екрану.

13. Страна, где все делается во имя детей, во имя будущого / Источник: УзА – 24 февраля 2014 г.: Режим доступу: http://uzbekistan.org.ua/ru/aktualno/year_2014/3490.html – Назва з екрану.

14. Стратегический план развития Республики Казахстан до 2020 года // Утвержден Указом Президента Республики Казахстан от 1 февраля 2010 года № 922 : Режим доступу: http://ru.government.kz/docs/u100000922_20100201.htm – Назва з екрану.

15. Указ Президента Республики Казахстан от 1 февраля 2010 года № 922 ”О Стратегическом плане развития Республики Казахстан до 2020 года” : Режим доступу: http://ru.government.kz/docs/u100000111320101129.htm – Назва з екрану.

16/ Федеральный Закон «Об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации» от 24 июля 1998 года № 124-ФЗ : Режим доступу: http://base.garant.ru/179146/ – Назва з екрану.